

NAFTA

ORGAN GALICYJSKIEGO PRZEMYSŁU NAFTOWEGO

wychodzi 2 razy na miesiąc 5-ego i 20-ego.

Prenumerata wynosi rocznie 12 koron.

Komitet redakcyjny: Inż. Kl. Angerman, dr. Stefan Bartoszewicz, Władysław Długosz, Stanisław Mars.

Wydawca i redaktor: R. ZAŁOZIECKI.

Adres Redakcyi i Administracyi: Lwów, ul. Krzyżowa l. 39., Willa „Romana“.

Treść zeszytu 21.

O wykrywaniu pokładów ropnych godnych odbudowy. Wykład tajnego radcy górniczego Tecklenburga na międzynarodowym Zjeździe techników wiert. w Hanowerze, we wrześniu 1904 r. Z uwagami. — Sprawozdanie Sejmowej komisji górniczej o petycyi Kraj. Tow. naftowego w sprawie zmiany ustawy naftowej. — Rumuńska komisya naftowa. Nap. dr. Stefan Bartoszewicz. — Nowe przepisy górniczo-policyjne dla kopalni oleju skalnego. (Ciąg dalszy). — Kronika.

Wykonania, nadzoru nad wykonaniem, stałej kontroli i peryodycznych rewizyj

urządzeń elektrycznych o prądzie jednostajnym lub zmiennym

— dla światła i siły —

podjekuje się

Inżynier ADAM ŁUKASZEWSKI

w BORYSŁAWIU, telefon nr. 41.

O wykrywaniu pokładów ropnych godnych odbudowy.

Wykład tajnego radcy górniczego Tecklenburga na międzynarodowym Zjeździe techników wiert. w Hanowerze, we wrześniu 1904 r.

Z uwagami.

(Ciąg dalszy.)

56. Z węgli brunatnych wytworzyć można ropę.

57. W łupkach węgla brunatnego zmieniają się często warstwy, posiadające więcej składników roślinnych i dające przy destylacji mniej ropy, z takimi, które zawierają więcej zwierzęcych pozostałości i wydzielają więcej ropy.

58. W formaeyi trzeciorzędowej zachodzą się bitumiczne ropy, z 2—12 proc. parafiny.

59. W okolicach roponośnych są z reguły pokłady soli kamiennej lub sole.

60. Warstwami najbardziej ropo- i wodoszczelnymi są w ziemi złoża soli kamiennej. Ropa, która uzbierała się pod niemi, musiała się zatem przeciskać na powierzchnię wzdłuż dolnych, ukośnych powierzchni tych pokładów solnych.

61. Ponieważ pokłady soli są ogromnie wielkie, dlatego też pokłady nafty na ich krańcach są często tak znaczne.

62. Jak woda słona otacza milową strefą

pokłady solne, taksamo i ropa, jeżeli napotka ogromne poziome, luźne warstwy, ulokuje się w nich wygodnie, i rozprzestrzeni we wszystkich kierunkach. Rozpływa się podobnie jak słona woda. Krańce stref ropnych będą zawsze strefami gazów, które ropa wydziela i przed sobą pędzi.

63. Idąc za odgiętymi krańcami pokładów solnych, znajdziemy ropę.

64. Gdzie są solanki, niezawsze jest ropa, ponieważ i solanki znachodzą się na zapadających pokładach solnych. Gdzie jest ropa, tam też prawie zawsze jest solanka, ponieważ ropa występuje wzdłuż odgiętych krańców pokładów solnych.

65. Solanki będą tembardziej skoncentrowane, im bliżej pokładu solnego lub solo- nośnych warstw występują. Słodka woda rozcieńcza je coraz więcej, im bardziej oddala się od pokładu soli. Ropa przeciska się wzdłuż krańców pokładu soli, jak tylko może. Dlatego największą obfitość ropy należy szukać w tej stronie, w której solanka w poziomej najbardziej jest skoncentrowana. Jeśli solanka już jest rozcieńczoną, jeśli zawiera n. p. niżej $\frac{1}{2}$ procent soli, wtedy już mało ropy będzie można znaleźć, ponieważ przecisnęła się już bliżej krańca pokładu solnego.

66. Ropa mogła też skrócić w bok skutkiem ropo- i wodoszczelnych ilów, podobnie jak wskutek warstw solnych. Może więc występować i bez wody słonej.

67. Gdy przewiercimy pokład soli, powstają łatwo bańki. Są to prądy węgłowodorów, zatrzymywane dotychczas w głębi przez pokrywę solną, a teraz znajdujące wyjście otworem wiertniczym.

68. Ogromne wybuchy gazów, które wydmuchują nawet świdry ze stali zlewnej, można porównać z eksplozjami kotłów parowych z przegrzaną parą wodną.

69. Aby śledzić szerzenie się strefy ropnej, musimy przedewszystkiem studyować układ warstw.

70. W rozległych, całkiem poziomych warstwach, wielkie ilości ropy nie mogą się nagromadzić. W okolicach ropnych będą się znajdowały zawsze warstwy, mniej lub więcej stromo zapadające.

71. W okolicach ropnych, gdzie warstwy

leżące pod górnym nieprzepuszczalnym pokładem zostały kilkakrotnie sfałdowane, tak iż powstały wydłużone siodła i łęki, należy śledzić rozmieszczenie ropy wzdłuż podziemnych szeregów siodel. Ostatnie musi się skonstruować z zestawienia dokładnych profili wiertniczych.

72. Skrzydła zbieżnego układu warstw zbliżają się do siebie, rozbieżne rozchodzą się. Ropa najłatwiej nagromadzi się między warstwami antyklinalnymi (rozbieżnymi).

73. Na szczycie złamań warstw znajdujemy z reguły najobfitszą ropę.

74. Gdy roposzczelne szeregi siodel przecinają się, wznoszą w jednym kierunku, lub gdy przez ścieśnienie i wygniecenie powstałe podniesienia leżą w poszczególnych kopułach (siodłach), wtedy największego bogactwa ropy należy szukać pod najwyższymi roposzczelnymi pokrywami.

75. We wszystkich okręgach ropnych zaobłdzą liczne mniejsze przesunięcia i złamania warstw, o nierównej przepuszczalności.

76. Większe systemy fałdów warstw ziemnych mieniają się najczęściej z licznymi szerzącymi się i dyagonalnymi szczelinami przerzucenia, niewypełnionymi wcale lub mało materiałem ziemnym. W okolicach ropnych napętnia je ropa, i tworzą one kanały, łączące roponośne warstwy. Gdy szczeliny są już zapechane woskiem ziemnym, w takim razie pełniły w dawniejszych epokach przeznaczenie kanałów łączących.

77. W często wiele kilometrów długich i szerokich strefach ropnych musimy przypuścić rozległe systemy szczelin, które wszystkie mniej lub więcej wypełnione są u góry gazem, niżej ropą, na dole słoną wodą.

78. W okolicach ropnych zmieniają się z reguły kilkakrotnie ściśte ily lub łupki z naftonośnymi luźnymi piaskami lub piaskowcami. Im luźniejszymi są te piaski lub piaskowce, tem większa pewność, że są napojone ropą. Nierówna przepuszczalność i miąższość poszczególnych warstw jest warunkiem różnej wydatności poszczególnych horyzontów ropnych.

79. Warstwy roponośne z reguły zabarwione są przez ropę na szaro, warstwy

zwiąże przez produkty rozkładu ropy na ciemno. Te produkty rozkładu czynią ciężko przepuszczalne warstwy jeszcze szczelniej. szemi.

80. Złożami ropy są przeważnie piaskowce przepuszczalne, poprzecinane szczelinami.

81. Przy wierceniu za ropą płuczka wodna da się zastosować całkiem nieźle. Należy tylko jak najstaranniej baczyć, aby nie przeoczyć ropy. Jeśli ślady ropy są domniemane, należy od czasu do czasu wyciągać przewód wiertniczy z otworu świdrowego i przerwać tak płuczkę, aby naturalne wypłynięcie ropy i rozpoznanie jej nie było utrudnionem. Przy wierceniu płuczkiem może więc zajść zawodnienie, lecz niekoniecznie.

82. Ropę rozpoznać można przez wzrok, węch, smak i dotyk; 1. w wydobytym mule wiertniczym, 2. w dole na muł. Naskórek iryzujący na cieczy da się, jeżeli to jest ropa, podzielić na krągłe oka, jeśli wytworzony z wodzianu żelazowego, ma ostro odgraniczone części, 3. przez występujące bańki gazu w wypłuczynach, 4. przez wyraźny szmer gazu w rurze okładzinowej, nie wypełnionej aż do góry, 5. także słonawy smak powrotnej płuczki może oznajmić ropę.

83. Gdy horyzont ropny został osiągnięty, najlepiej wiercić dalej bez płuczki, aby prąd wody nie wcisnął ropy w boczne szczeliny. Jeśli głębokość horyzontu ropnego już znamy, najlepiej wiercić płuczką aż ponad horyzont, a następnie przezeń na sucho. W takim razie gaz i ropa najwygodniej mogą wychodzić.

84. Nie wystarcza, by ropa znachodziła się w ziemi w ilości dostatecznej, lecz w rozdrobionych cząstkach; potrzeba, aby była nagromadzoną w opłaczających się złożach. Przez przystęp wody sztuczny lub naturalny do pokładów ropy zmieniają się warunki ciśnienia i kształty tychże. Mogą zajść niekorzystne warunki rozdziału. Dlatego zaleca się w zasadzie, wykładać uszczelniającymi rurami warstwy przepuszczające, leżące nad pokładem ropnym.

85. Gdy otwór świdrowy zostaje na większe długości niezarurowany, mogą za-

skórne wody wtargnąć w szczeliny ropne i wypierać ropę nie tylko otworem w górę, lecz także w boczne warstwy, i spowodować tak umniejszenie produkeyi danego otworu wiertniczego.

86. Zawodnienie może nastąpić przez otwory świdrowe, wiercone na sucho, i takie, które uwiercono płuczką wodną, jeśli rurowanie nie jest odpowiednie.

87. Przez otwór wiertniczy dokonuje się niekiedy połączenie między wodą wierzchnią i ropodajnymi warstwami z jednej a wodą w głębi występującą, co ropę wypiera lub przez rozcieńczenie pogarsza.

88. Że zawodnienie może wywrzeć wpływ ujemny na całe pokłady ropy, nieda się zaprzeczyć. Wyżej leżące nagromadzenia wody mogą być rozdzielone związkami warstwami od niżej położonych nagromadzeń ropy. Gdy warstwy dzielące przebijemy, wtedy spadająca woda wypiera ropę do wyższych warstw, które mogą być luźne i ciągnąć się daleko, w których więc utworzenie się odbudowy godnych nagromadzeń ropy jest częściowo lub całkiem wykluczonem. Lokalne warunki rozstrzygają przytem. Przez wlewanie wody do otworów wiertniczych z góry takisam można wywołać skutek.

89. Uszkodzenie przez zawodnienie może się odbić nie tylko na sąsiednich, lecz i daleko odległych otworach wiertniczych, może nastąpić inne rozdzielenie ropy i zmieszanie z wodą.

90. Szkodliwe działanie zawodnienia można wtedy dopiero stwierdzić, jeżeli dozwołonym jest dokładny wgląd w warunki poszczególnych otworów wiertniczych.

91. Choćby Bóg wie ile wody wpływało do otworu wiertniczego, lub wody z poszczególnych warstw krążyły w otworze, ropa zawsze na wierzchu zostanie i będzie wgniecioną w czoło wodoszczelnej pokrywy danego sklepienia warstw lub w system szczelin.

92. Zawodnienie okęgów wiertniczych może też nastąpić, jeżeli po skończonym ruchu szereg rur wykładających wyciągniemy i temsamem umożliwimy komunikację między zbiornikami ropy. Można temu zapobiedz przez dokładne zabicie otworów wiertniczych przy ciągnięciu rur.

93. Że woda powoli zajmuje siedlisko po wydobytej na powierzchnię ropy, że wypełnia porowate piaski lub piaskowce i szczyliny ziemne, w miejsce ropy, jest procesem bardzo naturalnym. Dlatego ubywanie rocznej produkcji w pewnym okręgu naftowym niepotrzebuje tłumaczyć się sztucznym zawodnieniem otworów wiertniczych.

(Dok. nast.)

Sprawozdanie

Sejmowej komisji górniczej

o petycji Kraj. Towarzystwa naftowego w sprawie zmiany ustawy naftowej.

Wysoki Sejmie!

Niezwykły rozwój naszego przemysłu naftowego wymaga ciągłej reformy zarówno w swej wewnętrznej organizacji, jak w kierunku ustawodawczym, której potrzeba wpływa z wyjątkowych, jemu tylko właściwych warunków. Ujrzał on światło dzienne zaledwie przed półwiekiem w naszym kraju i pierwsza na świecie lampa naftowa we Lwowie była zapalona, jest przedsiębiorstwem przemysłowym i zarazem górniczym, ale jego górnictwo nosi na sobie cechy całkiem odmienne, niż inne górnictwa i dlatego inną, do niego zastosowaną opieką prawodawczą musi być otoczony.

Już w pierwszej epoce jego istnienia objawiła się konieczność unormowania dotyczących stosunków prawnych. Po kilkoletnich rozprawach w Wysokim Sejmie przyszło po raz pierwszy do konkretnego określenia stanowiska prawnego, rezolucją uchwaloną przez Wysoki Sejm na dniu 17. października 1884, w której własność tego minerału oznaczoną została, jako przynależność właściciela gruntu i która położyła podwaliny do postanowień ujętych następnie ustawą państwową z dnia 11. maja 1884, a potem dokładniej rozwiniętą ustawą krajową z dnia 17. grudnia tegoż roku. Ustawy te przyjmując wiele analogicznych postanowień z państwowej ustawy górniczej z r. 1854 zrobiły w niej wszelako zasadniczy wyłom, wyłączając minerały bitumiczne z rzędu minerałów zastrzeżonych i przyznając je jako własność właściciela gruntu, co stanowczo wpływa i wpływać musiało na dalsze

podstawy prawne. Skutkiem tego ustawodawstwo naftowe było rzeczą zupełnie nową, bez precedensu i bez doświadczenia koniecznego dla objęcia wszystkich potrzeb i uniknięcia wszystkich wad w stosunkach dotyczących przemysłu naftowego.

Kopalnictwo naftowe najprzód z powodu konkurencji kaukaskiej, powtóre z powodu małych technicznych wiadomości wiertniczych i wreszcie finansowo słabych przedsiębiorstw znajdowało się przez długie lata w okresie jakoby przemysłu domowego. Dopiero w miarę rozwoju produkcji ropy, wszystkie złe strony braku podstaw prawnych coraz wyraźniej występują, i tak: niepewność utrzymania nabytych praw w razie egzekucyjnej sprzedaży, niemożność otrzymania kredytu na kopalnię, które pod względem prawnym nie dają rękojmi hipotecznej, utrudnienie w rozwoju kopalń przez niemożność urządzenia dróg, budynków, rezerwoarów i wiele innych usterek.

Wszystkie te braki wystąpiły najdramatyczniej już po kilkunastoletnim zastosowaniu ustawy naftowej z dnia 17. grudnia 1884, która niestety okazała się niedostateczną. Powstała ona wśród anormalnych warunków, ażeby stanowi „ex lex“, jaki po wyjściu rozporządzenia cesarskiego w r. 1862 w kopalnictwie naftowym zapanował, koniec położyć.

Chodziło twórcom jej, aby jak najprędzej kopalnictwo naftowe pod jakąbądź ustawę podporządkować, toteż cała ustawa nosi na sobie cechy roboty dorywczej.

Najważniejszym w tej ustawie postanowieniem celem uzyskania pewności prawnej dla przedsiębiorców naftowych, było ustanowienie pola naftowego, analogicznie do nadania górniczego w myśl ustawy górniczej z 1854 roku. Postanowienie to zdrowe i odpowiednie zasadzie nie odniosło spodziewanego skutku i zastosowania z powodu braku ściśle określających uprawnień i warunków oraz ułatwień dla szerszego stosowania go w praktyce. Komisja górnicza zastanawiała się nad ważnym zagadnieniem, czy nie należałoby ustanowić przymusowego tworzenia pól naftowych w ten sposób, iżby wogóle prowadzenie przedsiębiorstwa naftowego było mo-

żliwem tylko w formie tworzenia pól naftowych.

Zmiana ta jednak jest zasadniczej natury i mogłaby wykroczyć poza granice ustawy z dnia 17. grudnia 1884 i być w sprzeczności z przepisami państwowej ustawy hipotecznej. Nadto należałoby rozważyć, czy tego rodzaju apodyktyczne postanowienie rzeczy nie oddziaływałoby zbyt radykalnie na ustrój i rozwój ekonomiczny przemysłu naftowego, oraz kredytu. Komisya górnicza poruszając jedynie tę sprawę, sądzi, że będzie ona przedmiotem studyów i badań, tak w Wydziale krajowym i kołach interesowanych, jakoteż u Wysokiego rządu.

Również ustawa z r. 1884 nie podaje ściślejszego określenia stosunku przemysłu naftowego do władz górniczych i wogóle tyle jest w niej braków i luk, że po dwudziestoletniem doświadczeniu zachodzi konieczność rewizyi i reformy.

Komisya górnicza zgodnie z petycją krajowego Towarzystwa naftowego przedkłada Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia odnośną rezolucyę do Wydziału krajowego.

Sprawa zmiany ustawy naftowej, której konieczność komisya górnicza Wysokiemu Sejmowi przedkłada, nie da się jednak wobec istniejących stosunków parlamentarnych rychło przeprowadzić, tem więcej, że zmiana ta nie tylko postanowienia Wysokiego Sejmu, lecz także uchwały Rady państwa wymaga. W każdym przeto razie doprowadzenie zgodne postanowień ustawodawstwa państwowego z postanowieniami Wysokiego Sejmu, paru lub kilku lat wymagać będzie. Tymczasem stosunki rzeczywiste przemysłu naftowego tak się ukształtowały, że niezbędną jest pomoc natychmiastowa i dlatego komisya górnicza szukała sposobu zaradzenia złemu przynajmniej w najniezbędniejszej mierze w granicach obowiązujących ustaw i po gruntownem ich badaniu przedkłada Wysokiemu Sejmowi projekt noweli do §. 2 ustawy krajowej z 17. grudnia 1884 r. Nr. 35 Dz. u. kr. z r. 1886, który nie narusza podstaw i zasad obowiązującej ustawy, lecz dąży tylko do sposobu jej wykonania i jest niejako jej interpretacyą.

Wedle dotychczasowej utartej praktyki zabezpieczenie praw naftowych po większej

części w ten sposób się wykonuje, że prawa przedsiębiorcy — poszukiwania i eksploatacyi nafty, zostają intabulowane na zasadzie przepisów ustawy hipotecznej w stanie biernym posiadłości gruntowej na karcie C. Różnaitą jest treść i charakter tej intabulacyi. Prawa te bywają intabulowane w niektórych księgach gruntowych, jako prawa dzierżawy, w innych jako prawa służebności, a w innych jako prawa bez bliższego ich określenia. Zdarzają się jednak wypadki weale liczne, że sądy odmawiają wprost intabulacyi tych praw, nie uważając ich ani za prawa dzierżawy, ani za prawa służebności, odmawiając im wogóle takiego charakteru, któryby nadawał im możność wpisu do tabuli na zasadzie ustawy hipotecznej. W bardzo nielicznych wypadkach w obrębie okręgu lwowskiego sądu wyższego utworzone zostały dotąd odrębne pola naftowe po myśli ustawy krajowej z r. 1884.

Daty statystyczne wykazują, że jest kilka tysięcy wpisów hipotecznych na podstawie ustawy hipotecznej w stanie biernym wykazów hipotecznych, a tylko około 20 pól naftowych.

Przyczyna tego anormalnego stanu rzeczy są dwie okoliczności.

Przedewszystkiem fakt, że niemal wszystkie kontrakty o eksploatacyę nafty opiewają na pewien ściśle oznaczony szereg lat. Powołana zaś krajowa ustawa naftowa z r. 1884 nie orzeka wyraźnie o tworzeniu pól naftowych na pewien czas tylko, a tem samem dopuszcza wątpliwości, czy jest ono dozwolonem.

Rzecz ta zaś nie jest w ustawodawstwie austriackiem nieznaną, a ze stanowiska prawnego jest niewątpliwie dopuszczalną, analogiczne postanowienia bowiem znajdujemy w ustawie kolejowej, a nawet w ustawie górniczej, wyszczególniającej wypadki, w których nadanie górnicze gaśnie, a dotyczący wykaz w księgach ma być zamknięty. Odnośnie do praw naftowych, ograniczenie takie jest tem bardziej dopuszczalne, że tu idzie o dyspozycyę prywatną własnością właściciela gruntu interesowanego w tem, aby znowu odebrać swą własność, podczas gdy nadanie górnicze odnosi się do regalu państwa, które udziela nadanie górnicze po części także w ogólnym interesie.

Następnie według przepisów obowiązujących ustawę, starostwo górnicze wydaje poświadczenie potrzebne do utworzenia pól naftowych tylko i jedynie co do pewnych i ściśle oznaczonych parcel gruntowych i to na podstawie dochodzeń dłużej trwających, a co najważniejsze, dopiero na podstawie stwierdzonego faktu, że na tej parceli istotnie nafta się znajduje.

Wobec tego przedsiębiorca pragnący podjąć poszukiwania na szerszej parceli nie może z niej utworzyć pola lub pól naftowych dopóty, dopóki poszukiwania nie wydadzą dodatniego rezultatu. Trwa to dłuższy czas, w którym znaczne kapitały bez żadnego zabezpieczenia muszą być włożone.

A gdy następnie komisjonalne dochodzenia władz również dłuższego czasu i znacznych kosztów wymagają, przeto nie ulega wątpliwości, że stan ten nie pozwalający zabezpieczenia prawa poszukiwania, wymaga naprawy i jest główną przyczyną tego, iż obecnie tworzenie pól naftowych w przedsiębiorstwach kopalnianych należy do rzędu wyjątków.

A jednak zdaniem komisji górniczej i zaintabulowanie praw własności tych pól na rzecz przedsiębiorcy może mu dać rękojmię, że jego prawa w niczem nie doznają uszczerbku.

Wedle dotychczasowej bowiem praktyki i obowiązujących przepisów, intabulowanie praw przedsiębiorcy w stanie hipotecznym nie może dać pewności z tego powodu, że przy licytacyjnej sprzedaży gruntu, prawa naftowe bywają przenoszone na cenę kupna, a w razie znacznie większego obdłużenia przedsiębiorca nie zawsze jest w stanie zapobiedz szkodzie przez nabywanie posiadłości na licytacji za nadmiernie wygórowaną cenę. co zresztą i w tym wypadku nie załatwiałoby stanowczo rzeczy, gdyż zależałoby później od oceny sędziego niezwiązanego ścisłymi normami, w jakiej wartości cyfrowej przyjąłby przy rozdziale ceny kupna wartość intabulowanych praw naftowych.

Wobec tego dążeniem musi być ustawodawstwa uzupełnić w ramach krajowej ustawy naftowej z roku 1884 postanowienia, które dają powód do wątpliwości i utrudniają

tworzenie pól naftowych, będących zdaniem komisji jedyną możliwą remedurą dla uzdrowienia prawnych w tym względzie stosunków w przemyśle naftowym.

Obecnie właściciele gruntu słusznie nie zgadzają się na tworzenie pól naftowych w tej formie, iżby własność tego pola stała się własnością przedsiębiorcy i te prawa jego musiałyby być intabulowane na czas nieograniczony. Przeciwnie, zgodzą się chętnie, jeżeli te prawa przedsiębiorcy będą ograniczone czasowo i jeżeli warunki zgaśnięcia tych praw będą ściśle określone. Również łatwiej niż dotąd będą mogli przystąpić interesowani do tworzenia pól naftowych, jeżeli ustawa postanowi, iż starostwo górnicze, na podstawie przeprowadzonych dochodzeń, będzie mogło z góry oznaczyć okręgi, powiaty, albo też i poszczególne gminy, w których na podstawie geologicznych badań i innych oznak można stwierdzić, że ropa na nich się znajduje i na których z tego powodu pola naftowe będą mogły być tworzone bez udowodnienia w każdym poszczególnym wypadku i na każdej z osobna parceli znajdowania się ropy na podstawie długotrwałego i kosztownego wierceń.

Postanowienia te umożliwiają w zupełności zabezpieczenie praw interesentów nawet w stadium wstępnych rokowań, gdyż przy ich zastosowaniu i uwzględnieniu przepisów obowiązujących ustaw hipotecznych będzie niewątpliwie dopuszczalną także adnotacya w księdze naftowej zamiaru odłączenia, która podobnie jak adnotacya zamiaru sprzedaży chronić będzie nabywcę, względnie przedsiębiorcę przed ciężarami, jakieby po adnotacyi mogły wejść do dotyczącego wykazu hipotecznego dla pola naftowego.

Komisya górnicza uznaje, że uzupełnienie przepisów ustawy krajowej z 17 grudnia 1884 r. w tych dwóch kierunkach uczyni na razie zadość koniecznym potrzebom przedsiębiorców i zapobiegnie niebezpieczeństwom, na jakie z powodu braku wyraźnych przepisów są narażeni.

Komisya górnicza nie zapoznaje, że i inne przepisy tak ustawy górniczej z dnia 17 grudnia 1884, jak niemniej państwowej ustawy naftowej, jakoteż kodeksu cywilnego,

ustawy hipotecznej i ordynacji egzekucyjnej wymagają w wielu kierunkach uzupełnień i reform z uwzględnieniem powyżej stwierdzonego faktycznego stanu naszego przemysłu naftowego, postępu wiedzy i wynalazków technicznych i wysokiego stopnia jego rozwoju.

Ponieważ jednak dla takiej gruntownej reformy potrzebne są dłuższe studia, którymi zająłby się Wydział krajowy wraz z rządem, komisya górnicza domaga się jedynie takich zmian, które prowadzą do bezzwłocznych zarządzeń celem uchylecia dotkliwych i niecierpiących zwłoki niedostatków.

Z tych wszystkich powodów komisya górnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu się z przedstawicielami przemysłu naftowego opracował projekt noweli do ustawy naftowej w ten sposób, iżby on służyć mógł za podstawę zarówno dla Wysokiego Sejmu do zmiany krajowej ustawy naftowej z dnia 17 grudnia 1884 r., jakoteż ewentualnie dla Wysokiego rządu celem zmiany ustawy państwowej z 11 maja 1884 roku.

2. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

U S T A W A

z dnia . . . . . 1904 r. dla królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z wielkiem Księstwem Krakowskiem, którą zmienia się niektóre postanowienia ustawy krajowej z dnia 17-go grudnia 1884 r. N. 35. Dz. u. i r. kr. z r. 1886 regulującej prawo do wydobywania minerałów, które mogą służyć do użytku, jako zawierające żywicę ziemną.

Zgodnie z uchwałą Sejmu mojego królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Postanowienie §. 2 ustawy krajowej z dnia 17 grudnia 1884 r. N. 35. Dz. u. i r. kr. z r. 1886 dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, regulującej prawo wydobywania minerałów, które mogą służyć do użytku, jako zawierające żywicę ziemną, zostaje niniejszem

uchylone, a natomiast opiewać będzie jak następuje:

§. 2.

Na nieruchomościach, które stanowią przedmiot wpisu do ksiąg hipotecznych, jakoteż na części takiej nieruchomości, prawo wydobywania minerałów w §. 1 wymienionych może być odłączonem od prawa własności. Odłączenie to może nastąpić także na czas kalendarzowo określony.

Odłączenie uskutecznia się przez sądownie lub notaryalnie uwierzytelnione oświadczenie właściciela, że prawo wydobywania minerałów w §. 1 wymienionych ma być na przyszłość oddzielonem od dotyczącego gruntu i przez utworzenie dla oddzielić się mającego prawa wydobywania wykazu hipotecznego w osobnej księdze publicznej, księdze naftowej. Utworzenie tego wykazu hipotecznego uskutecznia się na podstawie powyższego oświadczenia właściciela i urzędowego potwierdzenia starostwa górniczego, że w dotyczącym gruncie znajdują się minerały w §. 1 oznaczone. Starostwo górniczne potwierdzenie to wydać może dla całych poszczególnych gmin administracyjnych.

Wyłączne prawo wydobywania stanowi samoistny przedmiot majątkowy i ma prawną własność rzeczy nieruchomej. Może ono aktami prawnymi między żyjącymi i na wypadek śmierci być pozbytem i obciążonem.

Nabycie, przeniesienie, ograniczenie i zniesienie praw rzeczowych na wyłączonem prawie wydobywania uskutecznia się tylko przez wpisanie do księgi naftowej.

Ta powierzchnia gruntu, względem której prawo wydobywania zostało wyłączonem, nazywa się polem naftowem (§. 2 ust. p.).

Art. II.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam mojemu Ministrowi rolnictwa.

Rumuńska komisya naftowa.

Rada ministeryalna w Bukareszcie wyznaaczyła specjalną komisję dla spraw przemysłu naftowego w Rumunii. Dwaj członko-

wie tej komisji, profesor geologii Z. Mrazek i dyrektor departamentu górnictwa i przemysłu w rumuńskim ministerstwie rolnictwa, Alimneshtianu, w końcu ubiegłego miesiąca odbywali podróż inspekcyjną po Galicyi, aby się zaznajomić ze stanem naszego kopalnictwa naftowego.

Pan profesor Mrazek celem otrzymania wstępnych informacyj o naszym przemyśle naftowym zgłosił się najpierw do biura krajowego Towarzystwa naftowego i tej wizycie Pana Profesora zawdzięczamy niektóre wiadomości o rumuńskim przemyśle naftowym i działalności komisji, któremi dzielimy się z szanownymi czytelnikami.

Rząd rumuński opiekuje się bardzo przemysłem naftowym, który obok przemysłu drzewnego jest jedynym wielkim przemysłem w Rumunii. Ta opieka nie jest bezinteresowną, gdyż rząd rumuński sam posiada obszerne terena naftowe po konfiskacie dóbr klasztornych w r. 1864 i jako wydzierżawiający prawo eksploatacji nafty, pobiera sam 14% brutto produktu na swych terenach. Wyznaczona przez prezydium rady gabinetowej komisya ma na celu obmyślenie wszechstronne takich środków prawnych ustawodawczych i innych, któreby sprzyjały rozwojowi przemysłu naftowego. W ostatnim roku już pod tym względem dużo zrobiono dla przemysłu naftowego; mianowicie nabyte przez przedsiębiorców prawa poszukiwania i eksploatacji w razie licytacyjnej sprzedaży ziemi są wyłączone z pod egzekucyi; kontrakty dzierżawne naftowe są chronione przez rząd i ograniczona jest dowolność właścicieli gruntów w sprzedawaniu prawa eksploatacji nafty innym przemysłowcom, jeśli nawet przedsiębiorca nie dotrzymał wszystkich warunków kontraktu co do terminu rozpoczęcia robót wskutek okoliczności od niego niezależnych.

Komisya ma także uregulować sprawę poboru podatków brutto i wyznaczyć mniejsze procenta w miejscowościach mniej naftośnych i gdzie wierzenie jest trudniejsze.

Komisya dalej ma obmyśleć środki, by przysporzyć przemysłowi naftowemu znacznie-szą ilość zdolnych kierowników i wiertaczy z pośród Rumunów.

Okazuje się, że ludność rumuńska

o wiele jest mniej zdolna i odpowiednia do robót wiertniczych niż nasi Mazurzy. Rumun jest z natury leniwy i woli zajmować się uprawą swojej kukurudzy, niż pracować w szybie, gdzie jest wymagana wytrwałość, zręczność i karność; dotąd znaczny zastęp wiertaczy w Rumunii stanowili nasi Mazurzy, lecz rząd rumuński pragnie koniecznie wyćwiczyć swój personal i dla tego projektowanem jest założenie szkoły niższej wiertniczej, gdzie mieliby pierwszeństwo do pobierania nauk wysłużeni wojskowi z działów technicznych wojska.

Celem wykształcenia odpowiednich kierowników projektowanem jest utworzenie specjalnego kursu wiertniczego przy szkole wyższej dróg i mostów w Bukareszcie. Z tego powodu sprawa naszej szkoły wiertniczej w Borysławiu komisję szczególnie interesowała. Dalej Pan Profesor Mrazek bardzo się interesował sprawą ubezpieczenia u nas robotników naftowych; przepisami górniczo-policyjnymi dla kopalń naftowych, sprawą asekuracji, podatkami i t. p. Olbrzymie podatki, jakie przemysł naftowy opłaca u nas, wywołały zdziwienie Pana Profesora.

Ponieważ w ostatnich czasach rumuńskim przemysłem naftowym zaczęły się bardzo interesować obce kapitały i nawet amerykański trust naftowy „Standard Oil Company“, zapytałem się Pana Profesora, czy nie zachodzi w przyszłości obawa zmonopolizowania rumuńskiego przemysłu naftowego, na co tenże odpowiedział, że takiej obawy niema, gdyż wszystkie środki komunikacyjne są w ręku rządu rumuńskiego, wszystkie koleje rumuńskie są państwowe i wskazał mi także na olbrzymie urządzenia transportowe i magazynowe w porcie Konstanca, które rząd wybudował własnym kosztem i które działają tak sprawnie, iż cały pociąg z produktami naftowymi z 25 wagonów w przeciągu jednej godziny może być wypróżniony i naładowane temi produktami są statki. Wiadomo, że „Standard Oil Company“ zmonopolizował przemysł amerykański naftowy dzięki owładnięciu środkami komunikacyjnymi i urządzeniami transportowymi, w Rumunii to już się nie uda. Pan Profesor Mrazek wyraził nawet zdanie, że może w przyszłości

ze środków transportowych rumuńskich skorzysta nasz przemysł galicyjski, dla którego przez Rumunię otwiera się krótsza droga do morza, niż do Tryestu, a Rumunia skłonna byłaby poczynić największe ulgi przewozowe dla towarów transitu.

Produkcya rumuńska wynosi obecnie przeszło 4 miliony centnarów surowca, połowa produkcji w postaci nafty jest wywożoną za granicę, część ropy rumuńskiej idzie na opał dla kolei, rafinerie rumuńskie jeszcze dotąd nie wyciągają z ropy wszystkich możliwych produktów, czyli przeróbka ropy nie jest jeszcze całkowitą. Rumunia wyrabia bardzo mało smarów i parafiny.

Dr. Stefan Bartoszewicz.

Nowe przepisy górniczo-policyjne

dla kopalń oleju skalnego w Galicyi
z d. 26. czerwca 1904, L. 2745.

(Ciąg dalszy).

§ 68.

Do wykonania nowych urządzeń i do wykonania naprawek wolno tylko takich osób używać, które Urząd górniczy okręgowy na podstawie świadectwa znawcy (§ 67, ustęp 2) uznał do tego za uzdolnione.

§ 69.

Należy starannie tego przestrzegać, ażeby pęknięte lub uszkodzone klosze ochronne lampek żarowych zastąpiono natychmiast nieuszkodzonymi.

Niezdadne do użytku lampki żarowe wolno wymieniać jedynie tylko po wyłączeniu odnośnego obwodu prądu; inne naprawy urządzeń elektrycznych w wieżach wiertniczych i zabudowaniach z nimi połączonych wolno wykonywać li tylko przy świetle dziennem.

§ 70.

Podczas przerw ruchu mają być wyłączone wszystkie obwody prądu.

§ 71.

Gdyby przewody elektryczne, poprowadzone do wieży wiertniczej, znacznie się zwolniły, należy je napiąć.

W razie grożących niebezpieczeństwem wybuchów z niezamkniętych otworów świdrowych należy oświetlenie wieży wiertniczej natychmiast wyłączyć.

§ 72.

Przepisy zawarte w 2. i 4. ustępie § 50 mają zastosowanie także do elektrycznego oświetlenia.

VI. O opalaniu kotłów parowych.

§ 73.

Jeżeli do opalania kotła parowego używa się gazów, to muszą one być zupełnie suche, to znaczy bez domieszki ropy.

Rury gazowe muszą być zawsze w dobrym stanie utrzymane i zaopatrzone w wentyle lub kurki do zamykania, umieszczone w kotłowni i poza kotłownią, lecz tuż przy niej, jakoteż tuż przy zbiorniku na gazy. Do każdego rurociągu gazowego, wychodzącego ze zbiornika na gazy, wstawić należy po dwie druciane siatki bezpieczeństwa, w ten sposób skonstruowane, by na 1 cm² siatki przypadało co najmniej 140 oczek; po obu stronach tych siatek drucianych mają być w rurociągu gazowym przyrządy do zamykania tegoż. Siatki druciane należy częściej dokładnie czyścić.

Doprowadzanie gazów pod kotły parowe wprost z otworów świdrowych jest wzbronione.

Zanim się w kotłowni otworzy przyrząd zamykający dopływ gazów, w celu ponownego zapalenia gazów, należy przed rozpoczęciem opalania gazowego, a względnie po każdej przerwie tegoż, rozniecić ogień w palenisku kotła, a to dlatego, by zapobiedz utworzeniu się niebezpiecznej mieszaniny dopływających gazów z powietrzem atmosferycznym jeszcze przed zapaleniem gazów.

Kurek rurociągu gazowego wolno tylko powoli odmykać.

§ 74.

Jeżeli się do opalania kotłów parowych używa ropy, natenczas należy przestrzegać następujących przepisów:

Z pomiędzy różnych sposobów opalania ropy wolno używać tylko opalania zapomocą rozpylonej ropy.

Dla przechowywania ropy opałowej, muszą być w pobliżu kotła parowego, jednakże w oddaleniu co najmniej 10 m od niego ustawione dwa zbiorniki, jeden nad drugim, o takich rozmiarach, by razem nie obejmowały więcej niż 25 q ropy. Co do urządzenia i konstrukcyi tych zbiorników obowiązują następujące postanowienia:

Wyżej położony zbiornik, z którego ropa samodzielnie splywa do rozpylacza, musi być zupełnie szczelny a w miejscu najwyżej położonem zaopatrzony otworem z ochronną siatką drucianą dla ulatniania się gazów. Zbiornik taki wolno napełniać tylko przez rurociąg.

Celem zapobieżenia przepełnieniu górnego zbiornika należy go połączyć z dolnym zbiornikiem stosowną rurką odpływową. Dla czyszczenia górnego zbiornika należy u jego dna przymocować rurkę, zamykaną zapomocą odpowiedniego przyrządu. Manipulacyę trzeba tak urządzić, żeby nie zanieczyszczano terenu i żeby do rozpylacza dostawała się tylko czysta ropa.

Rurociąg, którym ropa odpływa ze zbiornika do rozpylacza, należy umieścić w stosownej wysokości ponad dnem zbiornika, a wewnątrz tego zbiornika zakryć siatką, by zapobiedz zanieczyszczeniu rurociągu; zaś zewnątrz zbiornika i to bezp średnio przy ścianie tegoż należy rurociąg zaopatrzyć przyrządem do zamykania.

Rurki, doprowadzające ropę i parę do rozpylacza, ma się umieścić w jednym i tym samym boku kotła parowego. Dla regulowania dopływu ropy i pary należy te rurki zaopatrzyć w wentyle w ten sposób założone, żeby można było nimi pewnie i bezpiecznie manipulować. Ułożenie i wzajemne połączenie rurek musi być takie, żeby można wszystkie rurociągi ropne parą wodną każdej chwili przedmuchać. Rurki i ich połączenia mają być zawsze szczelne. Wszelkie zanieczyszczenie podłogi kotłowni ropą jest wzbronione.

Wszystkie otwory w palenisku i w drzwiczkach paleniska kotła parowego, z wyjątkiem popielnika, należy zabezpieczyć siatkami drucianymi przynajmniej o 140 oczkach na 1 cm².

Jeżeli ściana kotłowni, leżąca naprze-

ciwko drzwiczek paleniska, nie jest ogniotrwałą, należy ją obić blachą.

Do przysypiania rozlanej lub płonącej ropy należy mieć w kotłowni i w pobliżu niej odpowiedni zapas piasku.

Dla wytworzenia pary o prężności potrzebnej do funkcyonowania rozpylacza, nie wolno opalać kotła parowego nierozpyloną ropą.

VII. O zamykaniu i ściąganiu wody.

§ 75.

W każdym otworze świdrowym należy wodę podziemną w ten sposób szczelnie zamknąć rurami, ażeby się nie mogła dostać ani do roponośnych warstw ani do złoża wosku ziemnego. Bez pozwolenia władzy górniczej nie wolno tych rur usunąć.

Po każdym przebicciu warstw szutrowych należy natychmiast szczelnie zamknąć wodę szutrową.

Rodzaj i sposób zamknięcia wody uwi docznie należy w planie ruchu.

Jeżeli po zamknięciu wody doprowadza się do otworu świdrowego wodę pod ciśnieniem, natenczas przysługuje sąsiednim uprawnionym do wydobywania kontrola ilości wody do otworu świdrowego włączanej; tak samo przysługuje tym uprawnionym do wydobywania, po zamknięciu wody w otworze świdrowym, kontrola ewentualnej utraty wody, gdy się używa systemów płuczkowych.

Jeżeli występują objawy zawodnienia otworu świdrowego, natenczas ma Urząd górniczy okręgowy na prośbę interesowanego uprawnionego do wydobywania, albo gdy się sam w inny sposób o tem dowie, natychmiast przeprowadzić dochodzenia miejscowe, ewentualnie z przybraniem znawców, i ma na podstawie wyniku tego dochodzenia wydać potrzebne dalsze zarządzenia.

§ 76.

Jeżeli idzie o wyjęcie rur zamykających wodę w otworach świdrowych, które się ma opuścić, to należy odnośne otwory świdrowe w miarę wyjmowania rur zabijać wodotrwałe stosownym materiałem.

O zamiarze takiego zabicia otworu świdrowego należy donieść Urzędowi górnicze-

mu okręgowemu co najmniej 14 dni przed rozpoczęciem tej roboty.

Urząd górniczy okręgowy, otrzymawszy doniesienie, przeprowadzi bezzwłocznie dochodzenie na miejscu, z przyzwaniem sąsiadnich, do wydobywania minerałów żywnicznych uprawnionych przedsiębiorców, celem zbadania, w jaki sposób zabicie otworu świdrowego skutecznie należy, aby także po usunięciu rur ochronić warstwy ropne lub pokłady woskowe od wtargnięcia wody podziemnej.

Sąsiednim uprawnionym do wydobywania przysługuje kontrola nad przeprowadzeniem zarządzanego zabicia otworu świdrowego.

§ 77.

Wszystkie produkujące ropę otwory świdrowe, które nie posiadają szczelnego zamknięcia wody, muszą być w ten sposób bez przerwy odwadniane, żeby nie oddziaływały szkodliwie ani na własny ani na sąsiedni teren kopalniany. W przeciwnym razie władza górnicza, ewentualnie na prośbę sąsiedniego, do wydobywania minerałów żywnicznych uprawnionego przedsiębiorcy, zarządzi odwadnianie albo szczelne, wody nie przepuszczające zasypianie takiego otworu świdrowego, a gdyby tego zarządzenia w przeciągu 14 dni nie wykonano, zarządzi władza górnicza bezwzględnie wykonanie tegoż na koszt uprawnionego do wydobywania, którego obowiązkiem było otwór świdrowy odwadniać względnie zasypać.

§ 78.

W razie zaniechania otworu świdrowego nie posiadającego zamknięcia wody, należy go natychmiast wodoszczelnie zasypać.

VIII. O pompowaniu otworów świdrowych.

§ 79.

Do poruszania przyrządów pompowych można używać lokomobil, do których mają w takim razie zastosowanie te same postanowienia, jakie poprzednio wogóle przepisano dla kotłów parowych.

§ 80.

Jeżeli do pompowania otworów świdrowych używa się motorów elektrycznych lub

gazowych, natenczas stosować należy do nich postanowienia przepisane poprzednio dla takich motorów i zakładów elektrycznych.

§ 81.

Włączanie i wyłączanie przewodów pompowych tak przy otworze świdrowym, jak i przy kieracie pompowym dozwolone jest podczas ruchu tych przewodów tylko za użyciem takich przyrządów, które umożliwiają bezpieczną manipulację. Manipulację tę opisać należy dokładnie w planie ruchu.

IX. O materiałach rozsadzających.

§ 82.

Bez osobnego zezwolenia władzy górniczej nie wolno używać materiałów rozsadzających, a w szczególności do torpedowania otworów świdrowych.

X. Ogólne postanowienia.

§ 83.

Dla każdej kopalni oleju skalnego należy założyć i bieżąco prowadzić mapy pogładowe i profile otworów świdrowych.

Na kopalniach o mniejszym wymiarze gruntu należy te mapy sporządzić w skali 1:720, na kopalniach o większym wymiarze, w skali 1:1440.

Na mapach pogładowych należy uwidocznnić sytuację całego terenu kopalnianego, wszystkie już wywiercone i jeszcze w wierceniu będące otwory świdrowe, budynki w ogólności, jako też wszelkie urządzenia kopalniane (zbiorniki na ropę, wodę i gazy, elektryczne przewody, rurociągi wszelkich rodzajów i t. p.).

Profile otworów świdrowych należy zestawiać na wzorach przez władzę górniczą przyjętych i przedkładać Urzędowi górniczemu okręgowemu w przeciągu 4 tygodni po ukończeniu każdego z otworów świdrowych.

§ 84.

Podczas burzy należy robotę wiertniczą zastanowić, a robotnicy mają się oddalić z wieży wiertniczej i zabudowań z nią połączonych.

Jeżeli otwór świdrowy nie jest zamknięty w sposób niezawodny, wówczas podczas gro-

żącego niebezpieczeństwa wybuchu gazów lub ropy nie wolno dalej wiercić.

§ 85.

Na każdym terenie wiertniczym muszą być w pogotowiu nosze, jako też przenośna skrzynka z bandażami i lekarstwami w celu niesienia pierwszej pomocy w wypadkach nieszczęśliwych.

Za zezwoleniem Urzędu górniczego okręgowego może się kilka kopalń razem połączyć celem urządzenia wspólnej stacji ratunkowej.

Każdy kierownik i dozorca musi być obznajomiony ze sposobami niesienia pierwszej pomocy w wypadkach nieszczęśliwych.

§ 86.

Przepisy dla szybów kopanych wydaje Urząd górniczy okręgowy od wypadku do wypadku.

XI. Postanowienia karne.

§ 87.

Za przekroczenie powyższych przepisów będzie się karać grzywną od 10 do 200 K., a w razie powtórnym do 400 K. (§ 47 ustawy naftowej krajowej).

XII. Postanowienia końcowe.

§ 88.

Starostwo górnicze zastrzega sobie możliwość zezwolenia na wyjątki z poszczególnych postanowień niniejszych przepisów górniczo-policyjnych w tych wypadkach, w których szczególne stosunki konieczne tego wymagać będą i jeżeli względy bezpieczeństwa nie będą stały temu na przeszkodzie.

§ 89.

Dla dozorców i robotników kopalń oleju skalnego mają Urzędy górnicze okręgowe wydać instrukcje, zawierające te postanowienia niniejszych przepisów, które się do tych osób odnoszą.

Każdemu dozorcey i każdemu robotnikowi udzielić należy do przestrzegania jeden egzemplarz odnośnej instrukcji.

§ 90.

Powyższe przepisy górniczo-policyjne wehdzą w życie z dniem ogłoszenia ich

w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem; na wykonanie potrzebnych obiektów i urządzeń wyznaczają władze górnicze czas stosowny.

Z powyższym dniem tracą moc obowiązującą stąd wydane górniczo-policyjne przepisy z 13 marca 1886, Nr. 47 dziennik ust. i rozp. kraj. dla Galicyi i z dnia 9 lipca 1898, Nr. 87 dz. ustaw i rozporządzeń krajowych dla Galicyi.

C. k. Starosta górniczy:

Wachtel w. r.

(Dok. nast.)

KRONIKA.

Pomnik ś. p. Stanisława Szczepanowskiego stanął już gotowy na cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie. W dzień zaduszny tłumy publiczności gromadziły się koło pomnika, który wyróżnia się swoją oryginalnością w formie skały od innych pomników. Skała jest ułożona z brył granitu zakopiańskiego; biust ś. p. Szczepanowskiego jest dziełem artysty rzeźbiarza Kuźniewicza, odlew wykonała lwowska firma Wilhelma Sknurzyła, tak, iż cały pomnik jest zrobiony z materiału krajowego i siłami krajowymi. Budowę pomnika zajmował się bezinteresownie pan Alfred Zacharjewicz, znany w mieście naszym architekt i radca budownictwa.

Deputacya Krajowego Towarzystwa naftowego złożona z pp. Gorayskiego, dra Steczkowskiego i Łaszcza była u posła sejmowego i dyrektora Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń pana Paszkowskiego w sprawie asekuracji ogniowej przedsiębiorstw naftowych; chodzi o bliższe porozumienie się przedsiębiorców naftowych z delegatem Towarzystwa ubezpieczeń co do asekuracji na przyszłość. Krajowe Towarzystwo naftowe wysłało do dyrekcyi Towarzystwa Ubezpieczeń memoriał z odpowiedniami propozycjami.

Kartel naftowy. Na odbytem w końcu października posiedzeniu skartelowanych rafinerji nafty, poruszono ponownie kwestye, czy nie byłoby możliwym liczne spory i dyferencye powstające przy rozdziale rejonów sprzedaży poszczególnym rafinerjom, w jakikolwiek sposób usunąć względnie uregulować. Z licznych stron podniosły się głosy, że tę zawiłą kwestyę można by w ten sposób unormować, żeby między wszystkimi uczestnikami kartelu nastąpiło rozliczenie na podstawie wykazanych czystych zysków poszczególnych rafinerji, tak że rafinerje uwzględniwszy stosunki przewozowe, osiągnęłyby proporcjonalnie równe zyski. Przeciwno temu podniesiono zarzut, że tego ro-

dżaju unormowanie tej kwestyi możliwem jest jedynie przy zcentralizowaniu całej sprzedaży. Dyskusya miała charakter raczej teoretyczny, gdyż wobec panującej obecnie niepewności co do dalszego trwania kontyngentowania, większość rafinerij była przeciwną zmianie zasad sprzedaży w danej chwili. Kwestyę tę przekazano do dalszego studium ściślejszemu komitetowi. Na listopad, jak się dowiadujemy, ceny nafty podniesiono o jedną koronę.

Zgromadzenie producentów parafiny. Na odbytem w końcu października Zgromadzeniu producentów parafiny, w sprawie ustanowienia wspólnego biura sprzedaży, nie przyszło na razie do porozumienia. Układy rozbijają się o szkopuł, że ci producenci parafiny, którzy zajmują się równocześnie fabrykacją świec, nie chcą odstąpić wspólnemu biurze sprzedaży ilości parafiny potrzebnej dla własnych celów. Z początkiem listopada miało się odbyć powtórne Zgromadzenie, na którym prawdopodobnie sprawa wspólnego biura sprzedaży się rozstrzygnie. Jak dotąd niema zaofiarowania parafiny na odleglejsze terminy.

Rafinerya nafty „Vacuum Oil Company“. Dowiadujemy się, że udzielenie koncesyi na budowę rafinerji dla towarzystwa „Vacuum Oil Company“, zawisłem jest od wypełnienia około 70 warunków. Między innymi znajdował się tam mają przepisy prawie niemożliwe do wykonania, względnie powodujące w razie ich wypełnienia nadmierne koszty budowy. Przeciw udzieleniu konsensu na budowę wniosły strony interesowane rekurs do drugiej instancyi. Biuro budowlane „Vacuum Oil Company“ w Drzedzicach zostało w ostatnich dniach zwinięte.

„Steaua Romana“. W ubiegłym miesiącu natrafiono w szybie towarzystwa „Steaua Romana“ nr. 65 w Kampinie w głębokości 390 m na najobfitsze pokłady ropy, jakie dotychczas w Rumunii dowiercono. Nadzwyczaj silny wybuch ropy i piasku trwał przez 18 godzin bez przerwy. Od 5. do 23. października dał szyb 1.200 cystern, jednak z powodu braku rezerwoarów nie udało się całej ilości zamagazynować i pewna jej część została straconą.

Kolejki polne. Jak nam donoszą, została fabryka wąskotorowych kolei firmy Roessemann i Kühnemann, Wiedeń-Praga-Lwów na wystawie rolniczej w Czerniowcach odznaczoną dyplomem honorowym.

GDEZWA!

Ażeby uregulować nakład „Nafty“ upraszamy panów Abonentów o przysłanie prenumeraty za rok bieżący, względnie odnowienie tejże. Kto nie pragnie abonować, raczy zwracać przesłane numery z powrotem.

Administracya „Nafty“,

Lwów, Krzyżowa 1. 39.

Ceny produktów naftowych na początku list.

Ropa. Schodnica k. 5·80—6. Borysław k. 5—5·50. Urycz k. 5·90—6 za 100 kg. loco Drohobycz w cysternie, oferują znacznie niżej.

Nafta. Standard k. 37·90—38.—. cesarska k. 39·50—41·50 loco Wiedeń w beczkach.

Benzyna. Rafinowana (0·700) k. 34—36 (0·7^{30/40}) k. 30—31.

Benzyna eksportowa k. 12·50—13 loco Wiedeń; popyt ożyw.

Benzyna motorowa k. 17—18; popyt ożyw. Gazolina (0·6^{40/50}) k. 46—54. Popyt ożyw.

Oleje. Olej niebieski k. 3·30—3·50 loco fabryka w cysternie; popyt ożywiony.

Oleje rafinowane (0·885) k. 11·50—12·50, wrzecionowy k. 14·50—16·50, maszynowy lekki k. 21—23, ciężki k. 26—29, cylindrowy k. 35—45, rosyjski Szybajewa k. 30—33 loco Wiedeń.

Parafina. Cena spada Mięka w łuskach k. 38—42, twarda k. 50—54, czyszczona k. 60—62, parafina amerykańska w łuskach m. 44—46 loco Rotterdam, czyszczona m. 52—53 loco port niemiecki.

Cerezyna. Naturalna k. 140—146, sorty czyszczone k. 164—190.

Wosk ziemny: popyt słaby.

punkt topl. 72/73° C k. 174—175

67/68° C k. 170—172

gorsze gatunki k. 106—110.

Nafta amerykańska loco Hamburg m. 6·30. za 50 kg. Popyt słaby.

800 mt. rur

hermetycznych przez krótki czas używanych, do sprzedania z 25 proc. opustem od ceny targowej.

„Z. D.“ poste restante Borysław.

Przy wzrastającej produkcji **Borysławia i Tustanowic** z jednej — zaś przy coraz większym popycie za terenami naftowymi wogóle z drugiej strony — **niezaprzeczoną wartość komercyjną, techniczną i informacyjną** dla interesowanego przemysłowca naftowego **mają szczegółowe plany sytuacyjne** tych miejscowości i gmin, w których transakcje, bądź to czysto finansowe bądź też techniczne przeprowadzone być mają.

Takie szczegółowe wyczerpujące plany sytuacyjne wszystkich terenów naftowych, położonych w powiecie drohobyckim, **wykonane w skali katastralnej 1:2880 i tak technicznie opracowane, iż pod względem orientacji dla każdego są dostępne a obejmujące sytuację szybów egzystujących, tak naftowych jak i woskowych, rezerwoarów, budynków kopalnianych i prywatnych, zamieszka-**

nych, jakoteż wszelkie arterye komunikacyjne wraz z zapodaniem granic poszczególnych kopalń (firm), ich powierzchni i wykazem imiennym — nabyć można u mnie:

Borysław	za kwotę	60 zlr.
Tustanowice	„ „	80 zlr.
Popiele	„ „	60 zlr.
Opaka	„ „	60 zlr.

➡ Każdy komplet wyadjustowany, na płótno naklejony i w tekę oprawiony. ➡

== **Jakób Vacek** ==

inżynier,

zaprzys. rzeczoznawca sądowy dla spraw
= pomiar. i budowl. =

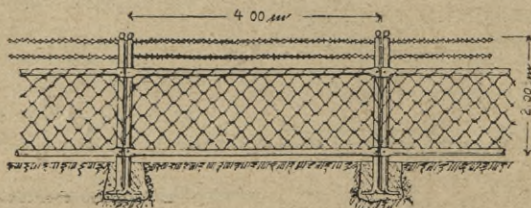
Drohobycz

ul. Stryjska, dom i tel. adw. dr. Paechtmana.

Ogrodzenia

z 51 mm grubych rur stalowych ==

2 m wysokie, silną
łatwe do ustawienia
za 1 m bieżący

siatką przeplecioną,
według wzoru
koron 3-80

Rury wodociągowe do przeprowadzania nafty i t. p. 52 mm lub 45 mm grubości.

Wyroby konstrukcyjne i siatkowe każdego rodzaju, jaknajtańsze i szybko wykonane.

poleca

Józef Rossmanith Nowy Sącz

fabryka maszyn, wyrobów i konstrukcyj żelaznych.

Na żądanie chętnie służę też cennikami i kosztorysami.

Pompy szybowe o sprawności do 70 cbm na godzinę.

AD. SEYBEL, Mühlhausen i. Thür.

Korespondencya niemiecka lub francuska.

K o k s !

Zakład gazowy miejski
we Lwowie
dostarcza

K o k s

z najlepszych węgli gazo-
wych do opału i celów
kolarskich.

Przy większym odbiorze

ceny znacznie niższe

Cennik na żądanie.

K o k s d l a k u ż n i !

K o k s d o o p a ł u !

K o k s !

Specyalna stal
dla narzędzi wiertniczych wypró-
bowanej dobroci.

Kute kule i płyty
pancerne
— dla młynów. —

Tyglowa lana stal dla
narzędzi

we wszystkich twardościach
i ciągliwościach.

Stal szybkotoczna
(Schnelldrehstahl)

Stal martinowska,
leiczna fasonowa
z fabryki „Alpine Montan-Gesell.“

Narzędzia i instrum.
miernicze.

Metal łozyskowy
„Magnolia“.

Schiesl & Spka,

Wiedeń, VI.

Generalne zastępstwo fabryki ty-
glowej stali lanej „Poldihütte“.

Rok założenia 1825.

Rok założenia 1825.

Jan B. Petzl & Syn

c. i k. powroźnicy nadworni, dostawcy c. i k. marynarki wojennej.

WIEDEŃ I, Franz-Josefs-Quai 19.

Polecają swoje zaszczytnie znane, najlepsze

Liny wiertnicze,
Liny wielokrążkowe
z drutu stalowego

Liny konopne
= z prima Manilla =
i węgierskich konopi.

PIERWSZE GALICYJSKIE

Towarzystwo akc. budowy wagonów i maszyn

w Sanoku

== wykonuje i ma na składzie gotowe: ==

Narzędzia wiertnicze.

Kompletne **rygi wiertnicze.**

Kotły lokomobilowe.

Kotły parowe wszelkich systemów i wielkości.

Przyrządy do tychże do **opalania ropą.**

Maszyny parowe.

Rury żelazne stojąco lane dla wodociągów, gazowni itd.

Sikawki pożarne.

Odlewy metalowe i żelazne.

Wozy cysternowe do przewozu nafty, kwasu siarczanego, teru itp.

Zbiorniki na naftę o każdej objętości.

Wózki dla kolejek polowych i leśnych.

Urządzenia kompletne **rafineryi nafty**, parafinarii i rekonstrukcyje tychże.

Wszelkie **konstrukcyje żelazne.**

Zastępstwo wyłączne sprzedaży przyborów i narzędzi wiertniczych ma Towarzystwo dla handlu, przemysłu i rolnictwa, Lwów, Chorążczyzna 17, z składami w Gorlicach, Potoku, Schodnicy, Borysławiu.

 Zamówienia przyjmuje Dyrekcyja fabryki w Sanoku, oraz Biuro Towarzystwa we Lwowie, ul. Trzeciego Maja l. 11 a.

Na żądanie wysyła się odwrotnie kosztorysy i cenniki.

Towarzystwo akcyjne dla przemysłu naftowego we Lwowie.

Fabryka narzędzi wiertniczych w Borysławiu

wykonuje wszelkie przybory wiertnicze wszystkich systemów, z najlepszego materiału, po najbardziej umiarkowanych cenach.

KOMPLETNE RYGI WIERTNICZE NA SKŁADZIE.

Fabryką kieruje inż. *Władysław Zdanowicz.*

Korespondencyje adresować do biura Towarzystwa, we Lwowie ul. Kościuszki 7.

 Przy zamówieniach, korespondencyjach etc. prosimy odwoływać się na nasze czasopismo, jako źródło informacji!